

УДК 378:504

Пастернак О. М.,

кандидат хімічних наук, доцент кафедри раціонального природокористування та охорони навколишнього середовища

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ РЕЗУЛЬТАТИВ НАВЧАННЯ ВИПУСКНИКА У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД

Сьогодні перед екологічною освітою стоїть подвійна задача: підкреслити та проілюструвати унікальність, складність і взаємодію між різними компонентами системи довкілля, а також привернути увагу до різноманітних загроз для довкілля та біорізноманіття. З кожним днем з'являється все більше і більше даних про зміну клімату, погіршення стану довкілля, масового вимирання ключових видів флори та фауни. Пріоритетним вектором розвитку сучасного освітнього середовища є пошук інноваційних форм взаємодії у системі «викладач-здобувач», використання технологій навчання та розвитку майбутніх фахівців. Означений напрям є важливим, проте, логічним є побічний факт, що людина, зближуючись із інформаційними технологіями, віддаляється від природи, її потреб та обов'язків самої людини перед вичерпними природними ресурсами. Становлення такого важливого складника структури особистості, як екологічна свідомість виходить у розділ першочергових. Якщо занедбати цей напрямок розвитку майбутніх фахівців, то неминучими є катастрофічні наслідки, масштаби яких важко переоцінити, але можливо мінімізувати або уникнути. Головною зброєю у боротьбі із такими наслідками є інформація про захист довкілля. Раціональне її використання та поширення серед здобувачів має сприяти формуванню їхньої екологічної свідомості.

Варто зазначити, що проблема формування екологічної свідомості майбутнього випускника не є локальною, характерною для певного регіону чи країни, а має глобальні масштаби. Сучасні дослідження тематики продовжуються в контексті екологічної освіти для суспільства, яке зазнає змін [1,2]. Якісна освіта; сталий розвиток міст та спільнот; відповідальне споживання; боротьба зі зміною клімату; збереження морських екосистем; збереження екосистем суші - цілі сталого розвитку, які безпосередньо пов'язані із формуванням екологічної культури особистості випускника закладу вищої освіти через взаємодію в рамках «зелених» курсів.

Формування екологічної свідомості потребує від особистості належного рівня знань про специфіку організації та функціонування природних та антропогенних екосистем, розуміння різнобічності антропогенного впливу та його корекції, якщо така потреба виникає. Якісна освіта має включати багатогранний розвиток особистості майбутнього фахівця, адекватну його підготовку як до професійної діяльності, так і до життєдіяльності відповідно до сталого розвитку екосистем.

Серед ключових принципів сталого розвитку міста та громад визначають: принцип обережності; принцип «передбачати і запобігати»; принцип балансу між ресурсами і забрудненням; принцип збереження природного багатства на нинішньому рівні; принцип «забруднювач платить». Викликати бажання стати частиною такої спільноти, а згодом і міста, змотивувати до

покращення стану довкілля починаючи із дрібниць – важлива мета екологічно спрямованих курсів, яка реалізується як на теоретичному, так і на прикладному рівнях. Головне на цьому етапі, донести до здобувачів знання про рівень загрози за умови відхилення від такого маршруту функціонування окремої людини, мікро- та макроспільноти, міста, країни.

Важливою складовою екологічної культури є оцінка балансу між власними бажаннями і можливостями планети задовольнити ці бажання. Випускник має усвідомити, що нераціональне використання природних ресурсів призведе до їхнього повного вичерпання. Далеко не всі ресурси мають здатність відновлюватись, особливо в умовах активного або надмірного споживання. «Зелені» теми, курси орієнтують здобувача не тільки на зменшення споживання, а й на відновлення природних ресурсів у силу власних можливостей, необхідно сформулювати розуміння рівня відповідальності за антропогенний вплив від найдрібнішого особистого вчинку, до глобального масштабу прийняття управлінських рішень на рівні громад. Курси орієнтовані на охорону довкілля мають достатньо засобів для унаочнення проблеми та зацікавлення майбутніх фахівців її ліквідацією, що й буде ключовим фактором становлення засад екологічної свідомості у структурі особистості випускника.

Рівень життєздатності живих організмів в умовах сьогодення залежить в значній мірі саме від діяльності людини. Від людської недбалості та безвідповідального господарювання страждають представники екосистем гідросфери та суходолу. Відповідальна господарська діяльність зокрема та життєдіяльність загалом можуть як покращити умови для життя, так і зробити його неможливим. Саме тому на заняттях необхідно чітко окреслити усі причинно-наслідкові зв'язки та шляхи подолання проблеми належних умов життя для живих організмів в межах природних та антропогенних екосистем.

За допомогою методів, принципів та прийомів науки екологія, основ раціонального природокористування та охорони довкілля, формуються важливі складники екологічної свідомості: активна життєва позиція; дбайливе ставлення до оточуючого світу; відповідальне господарювання та споживання ресурсів; свідомо оцінка власної діяльності щодо природи; прагнення збереження природних ресурсів, ліквідувати наслідки негативного впливу.

Завдання «зелених» курсів збігаються із цілями сталого розвитку, за умови належної організації навчально-виховного процесу, сприяють формуванню екологічної свідомості майбутнього випускника, не залежно від його профільної підготовки та напряму діяльності. Включення в навчальний план «зелених» курсів: інструмент формування свідомого прийняття рішень з врахуванням концепції сталого розвитку на всіх рівнях існування екосистем.

Література:

1. Pham Van Luong, Vu Hong Van Education Responsibility Protection Environmental For Students: Duties, Requirements And Necessity. *Journal of Contemporary Issues in Business and Government* Vol. 27, No. 1, 2021. P. 155-166.
2. Anh Tuan Hoang, Abdel Rahman Al-Tawaha, Lan Anh Vu, Van Viet Pham, Ali M. Qaisi, Josef Křeček Integrating Environmental Protection Education in the Curriculum: A Measure to Form Awareness of Environmental Protection for the Community. *Environmental Sustainability Education for a Changing World*. 2021. p.191-207